

Usnesení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16.01.1980, sp. zn. Ncdf 132/79, ECLI:CZ:NS:1980:NCDF.132.1979.1

Číslo: 3/1980

Právní věta: Účastník občanského soudního řízení, který navrhuje vyloučení soudce (soudců) z projednávání a rozhodování věci, musí ohledně každého soudce, jehož podjatost namítá, uvést konkrétně skutečnosti, pro něž má za to, že je z projednávání a rozhodování vyloučen (§ 14 o. s. ř.). O přikázání věci jinému soudu téhož stupně ve smyslu ust. § 12 odst. 1 o. s. ř. se rozhoduje teprve tehdy, je-li nadřízeným soudem pravomocně rozhodnuto, že soudci příslušného soudu jsou z projednávání a rozhodování věci vyloučeni, a příslušný soud proto nemůže jednat. Nebylo-li dosud způsobem a postupem, který je stanoven občanským soudním řádem, rozhodnuto o vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci, nejsou splněny podmínky řízení (§ 103 a § 104 o. s. ř.) k tomu, aby jiný soud než ten, který je příslušnému soudu nadřízen, rozhodoval o návrhu na vyloučení soudců soudů 1 a 2 stupně, příslušných k projednávání věci a k rozhodnutí o ní, a o návrhu na přikázání věci (ust. § 12 odst. 1 o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 16.01.1980

Spisová značka: Ncdf 132/79

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 12 odst. 1

§ 103

§ 104

§ 14

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Účastník občanského soudního řízení v několika právních věcech týkajících se týchž účastníků řízení podal Nejvyššímu soudu ČSSR návrh na vydání rozhodnutí podle ustanovení § 14 a § 16 o. s. ř. o vyloučení soudců Nejvyššího soudu České socialistické republiky a městského soudu v Praze z projednávání těchto věcí (pro uváděnou podjatost se zřetelem na jejich poměr k některým z těchto právních věcí, jak se podle názoru navrhovatele projevoval v průběhu řízení o nich) a na přikázání těchto věcí podle ustanovení § 12 odst. 1 a 2 o. s. ř. k projednávání a k rozhodování některému soudu prvního stupně (případně v odvolacím řízení soudu druhého stupně) v obvodu působnosti Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky.

Nejvyšší soud ČSSR, když účastník řízení na svém návrhu i přes dané poučení trval a výslovně znovu žádal, aby Nejvyšší soud ČSSR sám o jeho návrhu rozhodl, zastavil řízení o návrhu na vyloučení uvedených soudců z projednávání o rozhodování věci, týkajících se tohoto účastníka řízení, a na příkázání věci podle ustanovení § 12 odst. 1 o. s. ř.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 12 odst. 1 o. s. ř. nemůže-li příslušný soud o věci jednat, protože jeho soudci jsou vyloučení (§ 14 o. s. ř.), musí být věc přikázána jinému soudu téhož stupně.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř. jsou soudci vyloučení z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům a k jejich zástupcům lez mít pochybnost o jejich nepodjatosti. U soudů vyššího stupně jsou vyloučení i soudci, kteří rozhodovali o věci soudu nižšího stupně a naopak (§ 14 odst. 2 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 16 odst. 1 o. s. ř. rozhodne o tom, zda je soudce vyloučen, nadřízený soud v senátě. O vyloučení soudců Nejvyššího soudu ČSR a Nejvyššího soudu SSR rozhodne jiný senát téhož soudu.

O přikázání věci jinému než příslušnému soudu podle ustanovení § 12 odst. 1 o. s. ř. se rozhoduje tehdy, nemůže-li příslušný soud ve věci jednat, protože jeho soudci jsou z projednávání a rozhodování vyloučení. Tomu však musí předcházet rozhodnutí podle ustanovení § 16 odst. 1 o. s. ř. o tom, zda je soudce vyloučen. Občanský soudní řád také v § 16 odst. 1 výslovně stanoví, kterému soudu náleží o vyloučení soudce rozhodovat. Nemůže proto soud vyššího stupně v rozporu s tímto kogentním ustanovením právního předpisu svým rozhodnutím nahrazovat rozhodnutí příslušného soudu nižšího stupně.

Rozhodnutí o přikázání věci se týká vždy jen konkrétní právní věci projednávané v občanském soudním řízení a jen v této konkrétní věci je soud rozhodnutím o vyloučení soudce vázán.

Je-li tedy některým z účastníků občanského soudního řízení namítána podjatost soudce (soudců), musí být vždy v souvislosti s projednáváním konkrétní právní věci rozhodnuto, zda a který soudce soudu prvního stupně je z projednávání a rozhodování věci vyloučen (a z jakých důvodů); o tom rozhoduje nadřízený soud v senátě. Je-li namítána podjatost soudce (soudců) soudu druhého stupně, postupuje se stejně. Jestliže je namítána podjatost soudce Nejvyššího soudu ČSR nebo Nejvyššího soudu SSR, musí jiný senát tohoto nejvyššího soudu republiky (§ 16 odst. 1, věta druhá, o. s. ř.) rozhodnout o tom, zda je soudce tohoto soudu vyloučen z projednávání a rozhodování věci.

O přikázání věci jinému soudu téhož stupně ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 o. s. ř. (tzv. nutné přikázání věci jinému soudu než příslušnému) se tedy rozhoduje až tehdy, je-li pravomocně rozhodnuto, že soudci příslušného soudu jsou z projednávání a rozhodování konkrétní věci vyloučení, a příslušný soud nemůže proto jednat. V takovém případě rozhoduje o přikázání věci soud, který je nejbližší nadřízen příslušnému soudu a soudu, jemuž má být věc přikázána; je-li jeden z těchto soudů na území České socialistické republiky a druhý na území Slovenské socialistické republiky, rozhoduje o přikázání věci Nejvyšší soud Československé socialistické republiky (§ 12 odst. 3 o. s. ř.).

Z ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř. a § 15 odst. 1 a 2 o. s. ř., uvádějících důvody pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci (tj. poměr k věci, k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům, pro který lze mít pochybnost o jejich nepodjatosti), jakož i práva a povinnosti účastníků v této souvislosti (právo vyjádřit se o osobách soudců a povinnost sdělit skutečnosti, pro něž je soudce z projednávání a rozhodování vyloučen), vyplývá, že účastník občanského soudního řízení, který namítá podjatost soudce, musí uvést ohledně každého soudce, o němž navrhuje, aby byl z projednávání věci a z

rozhodování o věci vyloučen, ty skutečnosti, pro které je jednotlivý soudce vyloučen.

V daném případě se však účastník občanského soudního řízení výslovně domáhal, aby Nejvyšší soud ČSSR rozhodl o vyloučení všech soudců Nejvyššího soudu České socialistické republiky a městského soudu v Praze z projednávání a rozhodování právních věcí jím uvedených a o přikázání těchto věcí k projednávání některému soudu prvního stupně (případně v odvolacím řízení soudu druhého stupně) ve Slovenské socialistické republice, ačkoliv nebylo dosud způsobem a postupem, který je stanoven občanským soudním řádem, rozhodnuto o vyloučení soudců příslušných soudů prvního a druhého stupně v České socialistické republice (popřípadě ještě i dalších soudců jiných soudů v této republice) z projednávání a rozhodování konkrétních právních věcí.

Za těchto okolností nebyly ovšem, splněny podmínky řízení (§ 103 o. s. ř.), za nichž by Nejvyšší soud ČSSR mohl o uplatněném návrhu na vyloučení soudců a na přikázání věci jinému než příslušnému soudu podle ustanovení § 12 odst. 1 o. s. ř. jednat a rozhodnout.

Bylo proto pro nedostatek podmínek řízení rozhodnuto podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. o zastavení řízení ohledně uvedeného návrhu na vyloučení soudců Nejvyššího soudu České socialistické republiky a městského soudu v Praze z projednávání a rozhodování v návrhu uváděných právních věcí a o jejich přikázání jinému než příslušnému soudu z důvodů stanovených v § 12 odst. 1 o. s. ř. Uvedený nedostatek podmínek řízení nebylo možné odstranit, když navrhovatel výslovně trval na tom, aby o jeho návrhu rozhodl Nejvyšší soud ČSSR, třebaže byl o zákonem stanoveném postupu při rozhodování o návrzích tohoto druhu poučen.

Pokud navrhovatel ve svém návrhu poukazoval také na ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř. (podle něhož věc může být jinému soudu téhož stupně přikázána také z důvodu vhodnosti), bude o návrhu navrhovatele v tomto smyslu rozhodnuto usneseními Nejvyššího soudu ČSSR, jež budou vydána v jednotlivých právních věcech (na něž navrhovatel poukazoval) samostatně s uvážením případných odpovídajících důvodů vhodnosti pro přikázání věci.

1) zákonem č. 99/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 162/1973 Sb.)